

Asia: VN/13139/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain ja perhehoitolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan organisaatio

Kunta, kuntayhtymä

2. Kannatatteko luvussa 3 ehdotettua tavoitetta omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamisesta?

Kyllä osin

3. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 2:

Omaishoidon tuen avulla voidaan ennaltaehkäistä raskaampien palvelujen käyttöä, minkä vuoksi ehdotusta pidetään kannatettavana. Helsingissä omaishoidon tuen alin palkkio on jo lähes ehdotetulla vähimmäistasolla, joten muutos ei merkittävästi vaikuttaisi Helsingin talousarvioon. Nykyisin kuitenkin omaishoidon tukeen varatut määrärahat ovat osittain riittämättömät tarpeeseen nähden, joten on tärkeää, että hyvinvointialueille jakautuva rahoitus perustuu todelliseen rahoitustarpeeseen. Tarvekertoimeen pohjautuva rahoitus ei välttämättä kata kaikilla hyvinvointialueilla muutoksesta aiheutuvia kustannuksia.

Helsingissä on havaittu erityistä painetta asiakasmäärien kasvussa etenkin alle 18-vuotiaiden omaishoidettavien osalta. Korotetun palkkion seurauksena hakemusmäärät voivat jatkaa kasvuaan, mikä lisää työmäärää ja resurssitarpeita. On myönteistä, että korotus parantaisi vähimmäispalkkiota saavien omaishoitajien yhdenvertaisia mahdollisuuksia selviytyä arjen kustannuksista.

4. Kannatatteko luvussa 3 ehdotettua tavoitetta perhehoitajan taloudellisen aseman tukemisesta?

Kyllä

5. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 4:

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää perhehoitajien taloudellisen aseman vahvistamista kannatettavana. Tarkoituksenmukaista kuitenkin olisi, että oikeus esitettyyn ylimääräiseen korvaukseen syntyisi vain perhehoitajan kotona annettavan pitkäaikaisen ympärivuorokautisen perhehoidon perusteella. Pitkäaikainen osavuorokautinen perhehoito on käsitteenä epäselvä ja tulkinnanvarainen. Pitkäaikaisuus voitaisiin myös määritellä tässä yhteydessä siten, että hoito on jatkunut vähintään kolme kuukautta ennen sen ennakoimatonta päättymistä perhehoitajasta riippumattomasta syystä.

6. Kannatatteko omaishoidon tuen palkkion korotuksen kohdistamista omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamiseen?

Kyllä osin

7. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 6:

Helsingissä omaishoidon tuen alin palkkio on jo lähellä ehdotettua vähimmäispalkkiota, joten muutoksen vaikutus palkkiotasoon ei ole yhtä suuri kuin hyvinvointialueilla, joissa noudatetaan tällä hetkellä lain mukaista vähimmäistasoa. Omaishoitoperheitä tukevien palveluiden valikoiman laajentaminen voisi tukea perheitä kokonaisvaltaisemmin kuin pelkkä palkkion korotus. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää kannatettavana, että omaishoidon tuen palkkion korotus kohdennetaan erityisesti alimman hoitoisuusryhmän vähimmäispalkkioon, ja näkee tämän priorisoinnin perustellumpana kuin hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkion korottamisen.

8. Kannatatteko perhehoitajan korvausoikeuden kohdistamista esityksessä ehdotettuihin tilanteisiin?

Kyllä osin

9. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 8:

Esityksessä tulisi määritellä selkeästi, mitä ennakoimattomalla perhehoitajasta riippumattomalla syyllä tarkoitetaan. Ehdotetun korvausoikeuden tulisi syntyä tilanteissa, joissa sopimuksen päättymisen on perhehoitajan näkökulmasta aidosti äkillinen ja ennakoimaton. Esimerkiksi tilanne, jossa lapsen kotiuttamista on valmisteltu kuukausien ajan, on perhehoitajasta riippumaton, mutta ei ennakoimaton. Tällaisissa tapauksissa korvausoikeuden ei tulisi toteutua. Samalla tulisi varmistaa, että ennen äkillisen ja ennakoimattoman päätöksen tekemistä perhehoitajalle on tarjottu asianmukainen tuki sekä sosiaalityöstä että perhehoidon sosiaaliohjauksesta.

Esityksessä todetaan, että oikeutta korvaukseen ei ole, mikäli irtisanomisaikana perhehoitajan kotiin sijoitetaan uusi hoidettava. On kuitenkin huomioitava, että käytännössä uutta hoidettavaa ei välttämättä voida sijoittaa perhehoitajan kotiin ennen kuin aiempi hoidettava on tosiasiallisesti muuttanut pois, esimerkiksi tilan puutteen vuoksi.

Esityksen mukainen korvausoikeus tulisi myös rajata koskemaan ainoastaan ympärivuorokautista pitkäaikaista perhehoitoa. Vaihtoehtoisesti tulisi tarkentaa, mitä osavuorokautisella pitkäaikaisella perhehoidolla tarkoitetaan. Osavuorokautisen perhehoidon määrittelemisen pitkäaikaiseksi jää esityksen perusteella epäselväksi, erityisesti koska palvelu ei ole yhtäjaksoista.

Esityksen mukaan korvauksen maksaisi hyvinvointialue, jonka kanssa perhehoitajan toimeksiantosopimus päättyy esityksessä tarkoitetulla tavalla. Esityksessä tulisi tarkentaa, onko ehdotetun säännöksen tarkoituksena selventää, minkä hyvinvointialueen vastuulla korvauksen maksaminen on, vai myös ottaa kantaa siihen, miten korvauksen maksu käytännössä hyvinvointialueilla järjestetään. Toimeksiantosuhteista perhehoitoa toteutetaan Helsingissä paljon niin, että yksityiset palveluntuottajat vastaavat käytännössä toimeksiantosopimuksen velvoitteiden hoitamisesta.

10. Mitä muuta mahdollisesti haluatte lausua esityksestä:

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala kannattaa lakiesityksen tavoitteita, mutta katsoo, että esityksessä on tällä hetkellä paljon avoimia kysymyksiä ja puutteita keskeisissä määritelmissä. Tämä voi johtaa merkittäviin eroihin tulkintoissa eri alueilla ja estää esityksen tavoitteleman valtakunnallisen yhdenmukaisuuden toteutumisen. Tulkinnanvaraisuuden vähentämiseksi ja soveltamisen selkeyttämiseksi lakitekstiä tulisi täsmentää. Epäselvät määritelmät voivat lisätä hallinnollista kuormitusta ja edellyttää lain soveltajilta paljon tulkintaa, mikä puolestaan vaarantaa lakiesityksen tavoitteiden toteutumisen käytännössä.

Nieminen Sari
Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala